

رامین پرتو

تنش میان ایالات متحده و ونزوئلا در دولت دوم دونالد ترامپ وارد مرحله‌ای کم‌سابقه و به‌شدت خطرناک شده است؛ مرحله‌ای که دیگر صرفاً به تحریم‌های اقتصادی یا فشارهای دیپلماتیک محدود نمی‌شود و نشانه‌های آشکار نظامی‌سازی بحران را در خود دارد. تصمیم رئیس‌جمهور آمریکا برای ترور یبسنی اعلام کردن دولت نیکلاس مادورو و صدور دستور «محاصره کامل و تمام‌عیار» تانکرهای نفتی تحریم‌شده و ونزوئلا در برای کارائیب، سطح تقابل را به مرز یک اقدام جنگی آشکار نزدیک کرده است؛ اقدامی که نه تنها واکنش تند کاراکاس و متحدان منطقه‌ای آن را در پی داشته، بلکه بازار جهانی نفت، امنیت کشتیرانی و توازن قوا در نیم کره غربی را نیز تحت تأثیر قرار داده است.

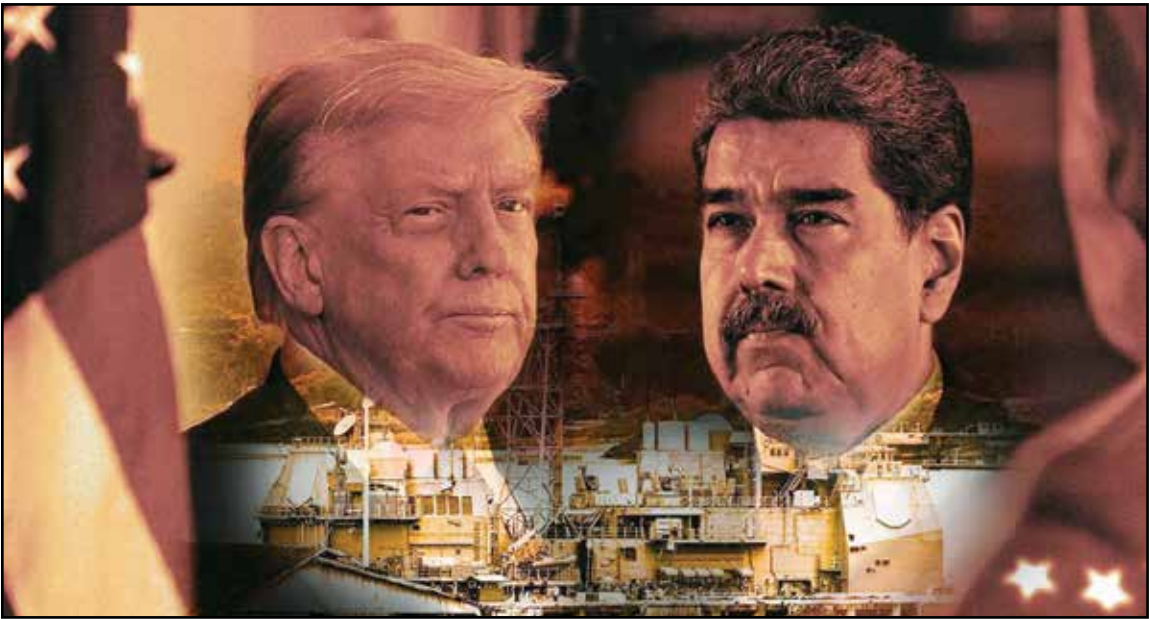
ترامپ با دیپلماتی بی‌سابقه، ونزوئلا را متهم به «سرقت دارایی‌های آمریکا»، «ترور یسم»، «قاچاق مواد مخدر» و «قاچاق انسان» کرده و مدعی شده است که بزرگ‌ترین ناوگان در دریای تاریخ آمریکای جنوبی برای محاصره این کشور مستقر شده است. هم‌زمان، انتقال ده‌ها شناور جنگی، هزاران نیروی نظامی، توقیف نفتکش‌ها، هشدارهای بیپای اداره هوانوردی فدرال آمریکا و گزارش‌ها در رسانه‌ها در مورد خرابی ناوهای هواپیمای نظامی و غیرنظامی در آسمان کارائیب، همگی از ورود بحران به فاز امنیتی و نظامی حکایت دارد. در سوسی مقابل، ونزوئلا این اقدامات را «هزودی دریایی»، «تفش آشکار قوانین بین‌المللی» و «تلاش برای غارت منابع طبیعی» توصیف کرد و اعلام کرده است که با تکیه بر منشور سازمان ملل، از حاکمیت و آزادی کشتیرانی دفاع خواهد کرد. واکنش‌های تند کوبا، نگرانی برخی کشورهای منطقه و حتی انتقاد شماری از قانون‌گذاران آمریکایی که این محاصره را «اقدام جنگی بدون مجوز کنگره» دانسته‌اند، نشان می‌دهد که بحران کنونی تنها یک مناقشه دو جانبه نیست، بلکه می‌تواند پیامدهای گسترده منطقه‌ای و جهانی به همراه داشته باشد.

اهداف سیاسی، اقتصادی و امنیتی ترامپ

ترور یبسنی اعلام کردن دولت ونزوئلا و محاصره نفتی این کشور را باید در چارچوب یک راهبرد چندلایه سیاسی، اقتصادی و امنیتی تحلیل کرد. در سطح سیاسی، ترامپ به دنبال احیای کامل سیاست «فشار حداکثری» است؛ سیاستی که در دوره نخست ریاست‌جمهوری او نیز علیه ونزوئلا، ایران و برخی دیگر از بازیگران مستقل دنبال شده، اما این بار با شدت و صراحت بیشتری بازگشته است. ترامپ با این رویکرد هم

ترامپ هم‌زمان با محاصره دریایی ونزوئلا، دولت مادورو را ترور یبسنی خواند؛

نفت و امنیت کشتیرانی در کانون بحران واشنگتن – کاراکاس

پایگاه داخلی خود را با نمایش اقتدار و مقابله با «دشمنان خارجی» تقویت می‌کند و هم پیام روشنی به سایر دولت‌های مخالف سیاست‌های واشنگتن می‌فرستد. در بعد اقتصادی، نفت در کانون راهبرد آمریکا قرار دارد. ونزوئلا با داشتن بزرگ‌ترین ذخایر اثبات‌شده نفت جهان، همواره یک هدف جذاب در عین حال یک چالش ژئوپلیتیکی برای ایالات متحده بوده است. کاهش صادرات نفت ونزوئلا اعمال تخفیف‌های سنگین توسط شرکت دولتی PDVSA و اختلال در قراردادهای فروش، همگی به تضعیف شدید اقتصاد این کشور منجر می‌شود و می‌تواند نا رضایتی داخلی را افزایش دهد. از نگاه واشنگتن، خفه کردن اقتصاد نفتی ونزوئلا ابزاری برای فرسایش پایه‌های قدرت دولت مادورو و شبکه بولیواری حامی او است.

در سطح امنیتی، دولت ترامپ تلاش می‌کند

ترامپ با ترور یبسنی اعلام کردن دولت مادورو و محاصره نفتی ونزوئلا، مسیر تقابل را به‌طور خطرناکی به سمت نظامی‌سازی سوق داده است؛ مسیری که پیامدهای آن تنها به کاراکاس و واشنگتن محدود نخواهد ماند و بازار جهانی نفت و همچنین امنیت کشتیرانی را به خطر خواهد انداخت

اقدامات خود را در قالب «جنگ با مواد مخدر» و «مقابله با ترور یسم» و مشروعیت بخشی کند. استقرار رادار پیشرفته G/ATOR در ترینیداد و توباگو، افزایش پروازهای نظامی، توقیف قایق‌ها و نفتکش‌ها و حتی ترور یبسنی اعلام کردن گروه‌های تبهکار در کلمبیا، همگی اجرای یک بازی بزرگ‌تر هستند که درون‌مایه آن چیزی نیست جز نظامی‌سازی در پیجی کارائیب و ایجاد یک کمربند فشار امنیتی پیرامون ونزوئلا منتقدان اما تأکید دارند که ابزارها و تجهیزات مستقر نشده، بیش از آنکه برای مقابله با قاچاق مواد مخدر طراحی شده باشند، ماهیتی کاملاً نظامی و ضد تهدیدات هوایی دارند.

تبعات بحران بر بازار جهانی نفت

نکته مهم از منظر اقتصاد سیاسی این است که بازار جهانی نفت به‌سرعت به تحولات کارائیب واکنش نشان داده است. افزایش بیش از یک درصدی قیمت نفت خام آمریکا پس از اعلام محاصره کامل تانکرهای ونزوئلا نشان دهنده حساسیت بازار به هر گونه اختلال احتمالی در عرضه است؛ آن‌هم در شرایطی که قیمت‌ها پیش‌تر تحت تأثیر چشم‌انداز کاهش تحریم‌های روسیه و مذاکرات صلح اوکراین در سطوح پایینی قرار گرفته بودند.

ونزوئلا اگرچه در سال‌های اخیر به دلیل تحریم‌ها سهم محدودی از بازار جهانی نفت داشته، اما حذف یا کاهش بیشتر صادرات آن می‌تواند اثرات روانی و واقعی بر بازار بگذارد. نخست آنکه کاهش عرضه در

می‌تواند روند قیمت‌ها را به‌سرعت تغییر دهد و حتی شوک‌های مقطعی اما شدید به بازار وارد کند.

آیا احتمال حمله نظامی به ونزوئلا وجود دارد؟

سؤال کلیدی این است که آیا محاصره نفتی و ترور یبسنی اعلام شدن دولت مادورو می‌تواند مقدمه‌ای برای حمله نظامی مستقیم ایالات متحده باشد یا خیر؟ از منظر حقوق بین‌الملل، بسیاری از کارشناسان محاصره دریایی را ذاتاً یک «اقدام جنگی» می‌دانند؛ به‌ویژه اگر بدون مجوز شورای امنیت سازمان ملل و خارج از چارچوب دفاع مشروع انجام شود؛ اما اظهارات نمایندگان کنگره آمریکا نیز نشان می‌دهد که حتی در داخل ایالات متحده، اجماعی کامل بر سر مشروعیت و پیامدهای این اقدام وجود ندارد.

با این حال، حمله نظامی گسترده برای سرنگونی دولت مادورو با موانع جدی روبه‌رو است. نخست، هزینه‌های سیاسی و انسانی چنین اقدامی برای آمریکا بسیار بالاست؛ و تجربه‌های عراق، افغانستان و لیبی همچنان در حافظه افکار عمومی و نخبگان سیاسی آمریکا زنده است. دوم، اینکه ونزوئلا اگرچه از نظر نظامی قابل مقایسه با آمریکا نیست، اما از حمایت‌بخشی از ارتش، ساختارهای شبه‌نظامی بولیواری و متحدان منطقه‌ای و فرماندهی‌های بر‌خوردار است که می‌توانند هزینه درگیری را افزایش دهند. سوم، واکنش منفی کشورهای آمریکای لاتین به هر گونه مداخله نظامی مستقیم، می‌تواند موقعیت واشنگتن را در منطقه تضعیف کند.

در عین حال، نمی‌توان سناریوهای محدودتر مانند تشدید توقیف نفتکش‌ها، حملات هدفمند به عملیات‌های ویژه یا حمایت غیرمستقیم از مخالفان داخلی را منتفی دانست. چنین اقداماتی می‌تواند بدون ورود رسمی به یک جنگ تمام‌عیار، فشار حداکثری را حفظ کند و دولت مادورو را در وضعیت فراسیسی قرار دهد.

از منظر حقوق بین‌الملل، بسیاری از کارشناسان محاصره دریایی را ذاتاً یک «اقدام جنگی» می‌دانند؛ به‌ویژه اگر بدون مجوز شورای امنیت سازمان ملل و خارج از چارچوب دفاع مشروع انجام شود، اما اظهارات نمایندگان کنگره آمریکا نیز نشان می‌دهد که حتی در داخل ایالات متحده، اجماعی کامل بر سر مشروعیت این اقدام وجود ندارد

برخی بازارهای خاص، به‌ویژه در آسیا، می‌تواند رقابت برای منابع جایگزین را تشدید کند. دوم، اینکه افزایش ریسک ژئوپلیتیکی در کارائیب، هزینه‌بیمه کشتیرانی و حمل‌ونقل نفت را بالا می‌برد و مورد سوم، اینکه اگر محاصره به کشتی‌های غیرتجاری یا کشورهای ثالث نیز تسری یابد، می‌تواند بی‌ثباتی گسترده‌تری در بازار انرژی منجر شود.

از سویی دیگر، فشار بر PDVSA برای ارائه تخفیف‌های بیشتر و تغییر شرایط قراردادهای، نشان می‌دهد که حتی پیش از اجرای کامل محاصره، اثرات اقتصادی آن آغاز شده است؛ به‌صورتی که معامله‌گران و فعالان بازار نفت با احتیاط تحولات را دنبال می‌کنند، از لغزش به سوی یک درگیری پرهزینه و غیرقابل پیش‌بینی ضروری به‌ظفر می‌رسد.

خبر

پوتین:

در صورت شکست مذاکرات صلح، شرق اوکراین را تصرف می‌کنیم

رئیس‌جمهوری روسیه هشدار داد که در صورت شکست مذاکرات صلح، مناطق شرق اوکراین که وی سرزمین‌های تاریخی روسیه می‌نامد را از طریق نظامی آزاد خواهد کرد. به گزارش ایرنا از اسپوتنیک، ولادیمیر پوتین در نشست با مقامات وزارت دفاع این کشور گفت: برخی در غرب دنبال آماده شدن برای یک جنگ بزرگ با روسیه هستند و این دروغ است. رئیس‌جمهوری روسیه با بیان اینکه اهداف عملیات ویژه نظامی روسیه در اوکراین حتماً محقق خواهد شد، افزود: سال ۲۰۲۵ م هر حله مهمی در دستیابی به اهداف این عملیات بوده است. پوتین تأکید کرد که از تش

نتانیاهو خواستار تشدید مقابله غرب با «یهودستیزی» شد

بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل از دولت‌های غربی خواست تلاش‌های خود را برای مقابله با آنچه «یهودستیزی» خواند، افزایش دهند و امنیت لازم برای جوامع یهودی در سراسر جهان را تأمین کنند. طبق گزارش روزنامه القدس العربی، این اظهارات پس از تیراندازی در جریان یک مراسم یهودی در شهر سیدنی استرالیا مطرح شد که به کشته شدن ۱۵ نفر و

شد: «اگر یهودیان نبودند، چیزی به نام ایالات متحده آمریکا وجود نداشت؛ ما شما را به این جهان آوردیم و می‌توانیم شما را از آن خارج کنیم». براساس گزارش‌ها، شاه‌ها یکشنبه یک پدر و پسر به سوی جمعی از شرکت‌کنندگان در مراسم جشن «حنوکا» در ساحل بوندی سیدنی تیراندازی کردند. مقامات استرالیایی این حمله را «ترور یبسنی» توصیف کرده‌ان را بر تبط‌الگیزه‌های یهودستیزانه یوراساس ویدنواست. به گفته این مقامات، یهودستیزی دامن زده است.

جهان نما

پارلمان اروپا به قطع واردات گاز روسیه رأی داد

پارلمان اروپا، طرح اتحادیه اروپا برای توقف تدریجی واردات گاز روسیه تا پایان سال ۲۰۲۷ میلادی (۱۴۰۶ شمسی) را تصویب کرد. اتحادیه اروپا در اوایل دسامبر (آذر ۱۴۰۴) مراحل اولیه تصویب طرح توقف واردات گاز از روسیه را آغاز کرده بود تا دیروز (چهارشنبه) نهایی شود. تصمیم به قطع واردات گاز روسیه پس از آغاز عملیات ویژه روسیه در شرق اوکراین در سال ۲۰۲۲ (۱۴۰۱) اتخاذ شد اما با توجه به اینکه مسکو بزرگ‌ترین تأمین‌کننده گاز قاره اروپا بود، تاکنون اجرای این تصمیم به تعویق افتاده بود.

در رأی‌گیری پارلمان اروپا، ۵۰۰ نماینده رأی موافق، ۱۲۰ نماینده رأی مخالف و ۳۲ نماینده رأی متنع دادند. این ممنوعیت هنوز نیازمند تصویب رسمی توسط وزرای اتحادیه اروپا است که انتظار می‌رود اوایل سال آینده میلادی (اواخر ۱۴۰۴) انجام شود. مقام‌ها پیش‌بینی می‌کنند کشورهای عضو بدون تغییر این طرح را تصویب کنند. این قانون به شکلی تنظیم شده که رأی اکثریت کشورهای عضو اتحادیه اروپا برای اجرای شدن آن کافی باشد و هدف از این اقدام، پشت سر گذاشتن مخالفت مجارستان و اسلواکی است.

بر اساس این توافق، واردات گاز طبیعی مایع (LNG) از روسیه تا پایان سال ۲۰۲۶ میلادی (۱۴۰۵ خورشیدی) متوقف و واردات گاز از طریق خط لوله تا پایان سپتامبر ۲۰۲۷ میلادی (شهریور ۱۴۰۶ شمسی) قطع خواهد شد. تا اکتبر ۲۰۲۵ (مهر ۱۴۰۴) روسیه حدود ۱۲ درصد از واردات گاز اتحادیه اروپا را تأمین می‌کرد که این رقم پیش از آغاز جنگ اوکراین، ۴۵ درصد بود. مجارستان، فرانسه و بلژیک هنوز از روسیه گاز دریافت می‌کنند.

کمیسسیون اروپا همچنین اعلام کرده است که اوایل ۲۰۲۶ میلادی (اواخر ۱۴۰۴ شمسی) طرح توقف واردات نفت روسیه را نیز ارائه خواهد کرد. به موازات این روند، اوزولا فن در لاین، رئیس کمیسسیون اروپا نیز سیم ابعاد پر مخاطره تصمیم‌هایی که پیش‌روی رهبران اتحادیه اروپا قرار دارد، در چانهایی سخن گفت که «شکارچیان» در آن نقش آفرینی می‌کنند و نسبت به شکل‌گیری نظامی‌سازی به روابط بین‌الملل پس از چرخش سیاست‌های واشنگتن در برابر اروپا هشدار داد.

فن در لاین پیش از گردهمایی سرنشست‌ساز ۲۷ رهبر اتحادیه اروپا در روز پنج‌شنبه در بروکسل، این مذاکرات را برای امنیت و استقلال اروپا محوری دانست. او در سخن پارلمان اروپا در استراسبورگ گفت: «صلح دیروز دیگر وجود ندارد. زمانی برای غرق شدن در گذشته نداریم. آنچه اهمیت دارد این است که امروز چگونه با واقعیت‌ها روبه‌رو می‌شویم». فن در لاین افزود: «ما فوریت اوضاع را می‌دانیم. این فوریت بسیار جدی است، همه ما آن را احساس می‌کنیم. همه ما آن را می‌بینیم». به گفته او، اتحادیه اروپا در آستانه اتخاذ تصمیم‌هایی که می‌تواند چهره جهانی و جایگاه بین‌المللی این بلوک را شکل دهد. نخست اتحادیه باید مشخص کند می‌شود، هنوز متقاعد نشده است که به خواسته‌هایش برای توزیع مسدود روسیه یکسان با کشورهای اتحادیه اروپا رسیدگی می‌شود.

دوم باید تصمیم بگیرد آیا توافق تجارت آزاد با بلوک مرکوسور در آمریکای جنوبی را نهایی کند یا نه؛ توافقی که احیای اعتماد به تجارت مبتنی بر قواعد بین‌المللی به آن گره خورده است، اعتمادی که از زمان روی کار آمدن دولت دوم دونالد ترامپ به پایین‌ترین سطح خود سقوط کرده است.

در خصوص اوکراین، فن در لاین از طرحی بی‌سابقه حمایت می‌کند که بر اساس آن از دارایی‌های مسدودشده دولت روسیه برای اعطای وام غرامت استفاده شود. اما این رویکرد میان رهبران اتحادیه اروپا اختلاف برانگیز بوده است و بلژیک، کشوری که بخش عمده این دارایی‌ها در آن نگهداری می‌شود، هنوز متقاعد نشده است که به خواسته‌هایش برای توزیع مسدود روسیه یکسان با کشورهای اتحادیه اروپا رسیدگی می‌شود.

رهبران اروپا هم‌زمان با تصمیم مهم دیگری روبه‌رو هستند؛ اینکه آیا پس از ۲۵ سال مذاکره، توافق تجارت آزاد با مرکوسور را نهایی کنند یا خیر. برای تصویب این طرح، حمایت «اکثریت کیفی» کشورهای عضو لازم است؛ به این معنا که دست‌کم ۱۵ کشور، نماینده حداقل ۶۵ درصد جمعیت اتحادیه، باید از آن پشتیبانی کنند.

چند کشور بزرگ از جمله فرانسه (به دلیل فشارهای داخلی بخش کشاورزی) تمایل چندانی به این توافق ندارند. در این میان ایتالیا به باز یگر تعیین‌کننده تبدیل شده است؛ چراکه فرانسه برای شکل دادن «اکثریت مسدودکننده» و متوقف کردن طرح، به حمایت رم نیاز دارد. با این حال جور جاملونی، نخست‌وزیر ایتالیا هنوز موضع روشنی در این خصوص نگرفته و همین موضوع تردیدهایی درباره امکان دوام این توافق ایجاد کرده است.

فرانسه همچنین در پی جلب حمایت برای به تعویق انداختن رای‌گیری تا سال آینده است؛ اقدامی که حامیان توافق می‌گویند می‌تواند عمل‌ان را از میان ببرد و اعتبار اتحادیه اروپا را در آمریکای جنوبی و در سطح جهانی به شدت تضعیف کند. در نهایت آنچه در میان است اعتبار اتحادیه ۲۷ عضو اروپا برای شکل دادن به سیاست خارجی و دستور کار تجاری خود است؛ آن‌هم در شرایطی که با دولت ترامپ، روبه‌روست؛ دولتی که با تکیه بر رویکرد «اول آمریکا»، سیاستی یک‌جانبه‌گر ایانه در تجارت و روابط خارجی در پیش گرفته است.

با ایلنا همراه شوید

خبرگزاری کار ایران «ایلنا»